

Mipov pršut so pomlaskali politika in Volki

Po sedmih neuspešnih poskusih prodaje v enem kosu se bo zdaj obrat Kromberk prodajal po delih

F MATEJA BERTONCELJ
mateja.bertoncelj@finance.si

Mip - mesnopredelovalna industrija Primorske je bilo največje mesnopredelovalno podjetje v Sloveniji. Poznali smo gapo pršutu in kraljici mortadel. Dokončno je propadlo v začetku leta 2009. To je zgodba o tem, kako in zakaj je rasla in potem propadla ter zakaj nekdanja tovarna še vedno sameva in tudi ni videti, da bi oživela, čeprav jo bo stečajni upravitelj poskušal prodati po delih.

Skupina Mip je imela na svojem vrhu 98 milijonov evrov letnih prihodkov. Poleg Mipa iz Nove Gorice so jo sestavljale še družbe Pomurka, Mip Maloprodaja, Prašičereja Podgrad, ABC Pomurka International, Mip Pomurka Reja, Mip DML, Mip Pomurka Zagreb in Kolbis Novi Sad. Stečaju Mipa so sledili stečaji vseh drugih družb. Tako zasnovana skupina je povezovala vse od reje, klavnice, proizvodnje mesnih izdelkov, prodaje na debelo in prek lastnih mesnic še prodajo na drobno. A njihova pot se je končala aprila 2009, ko je podjetje na sodišče v Novo Gorico samo vložilo predlog za stečaj. Zaposleni so bili brez plač že tri mesece.

Delo je v Sloveniji izgubilo okoli 700 delavcev, največ 262 v Novi Gorici in 236 v Pomurki. Stečaj vsake Mipove družbe se vodi posebej. Upniki krovne družbe iz Nove Gorice, teh je bilo 529, so skupaj prijaviili 127 milijonov evrov terjatev, od tega jih je stečajni upravitelj Miroslav Benedejčič priznal 75,5 milijona. Največ so izgubile banke, del od tega plačujemo tudi davkoplačevalci. Dnevnik je poročal, da so 40 milijonov evrov terjatev zaradi Mipa in Pomurke na DUTB prenesle NKBM, Abanka in NLB. Vpletene pa so bile še SID banka, Unicredit, Banka Koper, Hypo Bank in DBS. Doslej je bilo iz stečajne mase poplačanih pet milijonov evrov.

Potuha politike

Zakaj je Mip propadel? Njegov nekdanji tekmeč, ki je kupil nekdanjo Mipovo pršutar-

no v Kobjeglavi in blagovni znamki Mip in Kraljica mortadela, Izidor Krivec, direktor Celjskih mesnin, ocenjuje: »Mip je imel vedno potuho politike. Njegov dolgoletni boter je bil Dušan Šinigoj (zadnji predsednik slovenske socialistične vlade, op. a.). Tako je dosegal boljše cene pri trgovcih, več kot deset let, do leta 1995 pa je imel tudi boljše nabavne pogoje. Do takrat so bila namreč mesna podjetja z obmejnega območja na tako imenovani listi B in jim ni bilo treba plačevati visokih prelevmanov pri uvozu mesa. To je sicer veljalo samo za meso, ki bi bilo prodano na obmejnem območju, a carina tega ni nadzirala. Taka potuha je Mip uspavala. Vse, kar so delali, so delali na veliko in bogato. To se je še posebej kazalo pri naložbah. Gradili so prevelike in prepotratne stavbe, kupovali drage stroje, ki so bili povrtu še tehnološko slabši. Dokler ni bilo tržnega gospodarstva in dokler so jim bila na voljo posojila, je to šlo. Ko pa so se razmere spremenile in so morali poslovati pod enakimi pogoji kot podjetja v drugih delih Slovenije, se jim je zalomilo. Mersarska panoga ni tako zelo donosna, da bi prenesla visoke stroške, skromnosti pa niso bili vajeni. Ko k temu dodate slabo vodenje podjetja in njegovo izčrpanje, je stečaj neizogiben.«

O domnevnih oškodovanih Mipa, ki jih preiskujejo tudi tožilci in naj bi jih storili njegovi zadnji lastniki in direktorji iz družine Volk, pišemo v sosednjem članku. Obtožujejo jih spornih provizij pri nabavi in prodaji Mipovih izdelkov in preslepitve bank.

Kaj je danes na pogorišču

Skoraj nič. Glavni del Mipa, to je obrat Kromberk na obrobju Nove Gorice, je še vedno prazen. Stečajni upravitelj se je zdaj, po sedmih neuspešnih poskusih prodaje - prvič ga je prodajal za 34,6 milijona evrov, zadnjič za 12 milijonov - odločil, da ga bo prodajal po delih (klavnica, pršutarina, proizvodnja termično obdelanih izdelkov, upravna stavba, restavracija, diskont, energetski objekt ...). A ni prav veliko obe-

tov, da bi ga to oživilo. V nekdanji Pomurki dela linija za izdelavo paštete Kekec. Prejšnji mesec so bile prodane blagovne znamke Kekec, Mip in Kraljica mortadela. Kmalu po začetku stečaja je Pivka perutninarstvo kupila sedem nekdanjih mesnic, deluje Mipov nekdanji obrat salam v Tolminu, ki so ga najprej kupili Košaki, potem KZ Tolmin.

Pot od začetka do stečaja

Zgodba Mipa se je začela leta 1947, ko je bila ustanovljena družba Meso-Mleko, leta 1956 so dobili prostore v Kromberku. Od leta 1982 do 2001 je družbo vodil Jože Testen. V tem času so pršut, mortadelo in druge izdelke prodajali predvsem v Sloveniji, na Hrvaškem in Srbiji. Potem je prišel Srečko Tratnik, konec decembra 2003 pa Vojteh Volk, ki ga je v začetku leta 2006 nasledil njegov sin Marko Volk. Volki so postali tudi večinski lastniki Mipa, ta je bil sicer privatiziran tudi z javno prodajo, tako da so njegove delnice kotirale na ljubljanski borzi. Volki so ga obvladovali prek družb Vita Commerce, Vita Holding, Paolo Melingo in Eurovit, ki so skupaj imele 52,5-odstotni delež, mali delničarji pa so jih obtoževali, da so v prevzemni ponudbi ponudili precej manj, kot pa so sami plačali za Mipove delnice. V njihovih časih so prevzeli Pomurko, ki je bila sicer zelo slabo stoječe podjetje, in družbo Kolbis v Srbiji. Bilance Mipa niso kazale izgub, veliko zadolženost pa. Ko se je začelo govoriti o stečaju Mipa, so bančniki začeli govoriti o popačenih bilancah. Leta 2007 je Mip začel iskati dodaten kapital, kar jim ni uspelo. Uspešni pa niso bili niti pogovori z bankami o pretvorbi posojil v lastniški delež oziroma reprogramu dolga in aprila 2009 je podjetje končalo v stečaju.

Dva poskusa oživitve propadla

V začetku leta 2009 so se banke s Panvito pogovarjale, da bi ta prevzela posle Mipa. Banke so premlevala možnost da bi Panviti dale posojilo, a Stanko

Page: 14

Reach: 51000

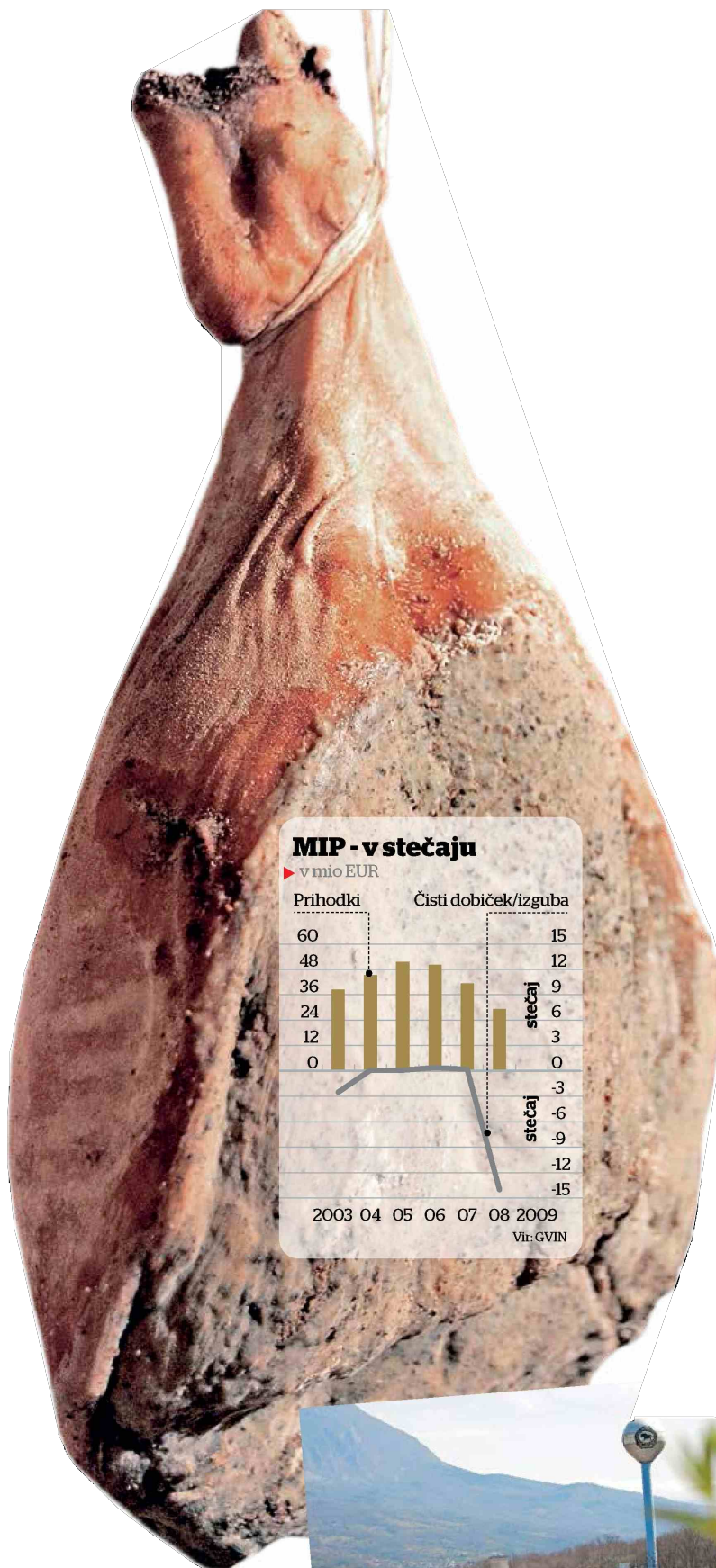
Country: SLOVENIA

Size: 919 cm2

2 / 3

Polanič nad tem ni bil navdušen. Banke so razmišljale tudi o tem, da bi same ustanovile podjetje, ki bi od stečajnega upravitelja najelo proizvodne prostore v Kromberku in Kobjeglavi, opremo in blagovne znamke, zanimala pasta jih samo pršut in mortadela, drugo ne. Za to bi potrebovale vsaj deset milijonov evrov, kar pa je bilo preveč. Nekaj mesecev po stečaju je prostore Mipa v Kromberku najela Panvita in imela tam 40 delavcev, a po letu in pol obupala. Peter Polanič, direktor Panvite, pravi: »Po slovanje tega obrata ni rentabilno zaradi nje-gove energetske potratnosti.«

Izidor Krivec iz Celjskih mesnin pa pojasnjuje: »Ta obrat ima tolikšne zmogljivosti, da pokrije skoraj tri četrtine potreb celotnega slovenskega trga. Zdaj pa ni več takega igralca, da bi lahko imel tolikšen delež trga. Pa tudi če bi imel zmogljivosti zapolnjene v celoti, je obrat zgrajen zelo potratno.«

Page: 14

Reach: 51000

Country: SLOVENIA

Size: 919 cm2

3 / 3

Mip je imel zaradi podpore politike boljše cene pri trgovcih, meso pa je kupoval ceneje kot mi. To ga je uspavalo, pa še vlagali so preveč na razkošno. Ko so se pogoji na trgu izenačili za vse in so izgubili neomejen dostop do posojil, podjetje vodili slabo in ga še izčrpavali, je bil stečaj neizogiben.

■ Izidor Krivec, Celjske mesnine